

setning og ta uppgávu, ið nevndin áleggur honum at røkja.

Ger hann ikki so, verður stjórnin útskiftur, og verður hann ikki útskiftur, so er orsök at halda, at hann virkar innan teir karmar, nevndin til einhverja tíð hefur ásett og ásetir. Alt er soleiðis sára gott.

Eitt undantak frá hesi almindilugu situatión vildi tað verið um tann setti stjórnin var í tí óvanligu støðu at hesin, orsakað av einum parallell-starvi kanska, hefur avgerandi ávirkan á dagliga fíggjarlívið hjá síni nevnd, ella einstøkum nevndarlimum.

Eru hesir síðsnevndu møguleikarnir tilstaðar, so hava vit røttu umstøðurnar — rætta miðjød — ella forutsetningarnar fyrri sera spennandi — high tension — viðurskiftum.

Um ein nú t.d. hugsar sær at stjórnin fyrri tað imaginera virkið, ið her verður hugleitt um, lat okkum kalla hetta virksemið fyrri *Flakavirkid*

Føroyar — at hesin stjórn sum parallellstarv eisini hefur ta suverenu leiðsluna av einum peningastovni, og imynda vit okkum, at nevnd stjórnar, ella partar av henni, ella onnur viðskiftafólk, ið varða av, eru kundar, ella partar av stýring og kundar isenn, i hesum peningastovni, ja, so hava vit eitt sera, sera spennandi umhvørv.

Hugs vit nú okkum eina spenta líkviditetsstøðu hjá einum ella fleiri nevndarlimum hjá hesum sama stjóra, møgulega tí at inntøkurnar sviku, kanska tí at stuðningsparturin var minni, ja, so eru spælkortini og serliga Essini flutt úr nevndarhondum og yvir á stjórnar hendur.

Øvugt, so ber tað sjálvadni til hjá einum nevndarmeriluta í trupulleikum, eisini at hotta stjórn.

Sum vist á, í øllum førum, so kann sigast, at grundarlagið nú er tilstaðar fyrri sera spentari argumentation, og ikki bara teoretiskt, men eisini

ini í praksis kann stjórnin trýsta tann, ella teir nevndarlimarnar, ið ikki skikka sær, við t.d. at stramma ella steingja kreditin, i øllum førum, momentant.

Ein hugsaður — trupulleiki — er nú fluttur inn um bankans dyr og bankin er vistur til at meta um viðurskiftini, og ein onnur nevnd trýstir nú stjórn. Hendan nevndin hefur valeyst ynski um vanliga mannagongd, sokallað „usual procedure“, men møgulega kemur nú undan kavi at støðan á tí virki, viðkomandi nevndarlimur stjórnar, er so út av lagi, at tapsvandin fyrri bankan er alt ov stóur.

Ynskið verður nú at bjarga tí, ið bjargast kann, og ein tríðja lemjandi avleiðing stingur seg upp.

Hendan er tann einfalda og sjálfvlygliga, at báðar nevndirnar, nevndin í *Flakavirkinum* *Føroyar*, og nevndin í *Bankanum*, saman við felagsstjórninum, i ávisum fyrri, felagsnevndarlimi, at allir hesir nú eru endaðir í sama

báti og greitt gerst, at hetta er árabátur.

Støðan er, at við kaldan dreym mugu allir involveraðir partar ástanda, at teir eru í einum sonnum dilemma. Teir sita við hvør sinari ár í vandasjógv og eittans er at gera og tað er áralag, og siðani at rógva sum hardast — at leita upp hjálpi, har hendan er at finna.

Felagsvirksemi teirra hefur stóran samfelagshigan tyding — kanska, og tí kundi tað hugsast at tað verður leitað til samfelagið, tá ið tað kemur til spurningin um at leita sær hjálpi.

Orðtakið danska: „den enes død, den andens brød“, er ikki galdandi í hesi, hugsaðu støðu.

Hevur ein harafturimoti fyrri sær mynd av domino-brikum, ið standa eftir kanti — nær saman — so verður tað tann effektin, ið fram kemur, t.v.s. eitt slag av ketureaktion, har ein brikur tekur allar hinar brikarnar við sær í fallinum.

og tað er hetta, og tað er henda hugsaða støðan, tað eru hesi fyrribrigdi, ið eftir minum tykki best lýsa ríllandi støði, ið eitt tiltikt virksemi nú tykist lent í.

Er tað nú so at aktuel, føroysk vinnulivsstýring og henda i myndaða støða — soleiðis lýst — á ein fleiri mátar líkna hvør aðrari, so er hetta sjálvsagt tilvildarligt. Onkur vil kanska heldur siga, at hetta als ikki er tilvildarligt, og so kunnu vit eisini siga tað.

Men hvat hefur so hetta alt við selupolitikk at gera?

Í einum fyrri har áður nevnda hugleiðing er vorðin kældur veruleiki og dagligur kostur, tað er ikki veti av orku eftir til nakað, ið líknar selupolitikk.

Røkkur hendan hugleiðing út í veruliga lívið, so er

samtakið vorðið ineffektivt, defensivt og tabu-rikt. Ikki tykkum at siga, tað er nærum ógjørligt at bróta inn í eina tabu-verð, og her koma vit eisini út fyrri einari øvugtari „effekt“.

Samtakið er av øllum hesum vorðið sera sterkt.

Menn hava girt seg inni og hava tíð saman hendur, eitt slag av einum, ein kundi kallað: eitt „kollektivt fastatak“. Eitt fastatak, ið gerst fastari og fastari, proportionalt við støðina av útfrá komandi ágangi.

Øllum teimum innigirdu er vorðið greitt, at loysnar fastatakið, so vinkar møguleikin fyrri at halda viðlíka trýstið, ið er fortreytin fyrri at utlíka halli í vinnuni, yvir landsins lóggævandi ting, yvir fíggjarlógin.

Tað verða undir tilikum umstøðum ikki stundir og høvi til annað arbeiði enn tað, ið trokar seg á, tað eirindaleysa stríðið eftir at livbjarga sær, her og nú.

Tað stríðið, sum í hesum fyrri verður synonynt við stríðið, miðandi imoti at tvi-halda um teymarnar, ið kanska kennast glíða millum hendur.

Miseyndast hendan ætlan, hefur vinnulivsstýringin av-sagt sjálva seg.

Støðan er nú vorðin tann, at okkara kollektiva hugsaða vinnu- og solusamtak er vorðið eitt intensiveskeið í liv-bjarging — ella, sum danir plaga at taka til: „eitt grúshart yvirlevils-miljø“, har allir berast fyrri livinum.

Til sammetingar skal tað verða nevnt, at tað frá okkara veruliga lívi tykist ljóða eitt desperat líkviditets-skriggj — sum — verður tað eftirlíkað — vil kosta fleiri ára framhald av hesi undirskotsforrættning, sum er vorðið eyðkenni fyrri føroyskt hævðsvinnuliv, i stórri og stórri mun eftir at skreiva, fíggjarliga gongdin í artiggir, nú tykist at hava kulminerað.

Við einføldum tølum vil eg nú lýsa støðuna hjá hesum imaginera virki, ið er samansett av skipum, mest togarum, flakavirkjum, og sum so eru gingin saman í eitt sam-tak, tá ið tað kemur til sølu/selupolitikk.

Eg vil, sum áður sagt, kalla hetta virkið, sum er samansett av, lat okkum siga 20 flakavirkjum og einari solusamtøku, har øll hesi virki og

relaterað skip, við innliman, i forhond hava avgivið sitt mandat til stýring, til eina hægri makt. Eg vil kalla tað fyrri: *Flakavirkid* *Føroyar*.

Flakavirkid *Føroyar* kostaði í 1988 eisini umleið 1.400 mill. kr., og seldi fyrri, í hesum sama ári, fyrri út imoti kr. 1.000 mill. kr., og hevði so-statt eitt hall, stórt: kr. 4-500 mill. kr.

Flakavirkid *Føroyar* fíggjar hetta hall við at „dokumentera“ hesa hall, og við at konvertera heitið á hesum halli til stuðningstørvafurbering.

Okkara virksemi og so vit

Vit eru øll glað fyrri okkara land og okkara virksemi — okkara virki og skip, og ikki ser stólt eru vit øll, tá ið vit í utlondum kunnu siga frá hesum okkara samlaða virksemi. Eisini tá vit verður á tað skortandi lønsemi innan hesa somu vinnu, tá siga vit kanska at vit hava eitt serligt økonomiskt system.

Okkara vinnuliv kann ikki fara av knoranum. Manglar tað í, ja, so lata vit øll yvir stuðningin, nú kalla aturbering, tann pening, ið í restar. Soleiðis hefur tað verið í nú nógv, nógv ár, og hetta vilja vit tvihalda um, heldur enn ta vanlagnu, ið tykist vera ráðandi í flestøllum londum kring okkum, við vaksandi arbeiði- og harvið meiningssloysi, umframt at stórri og stórri partar av folkinum eru vist til undirhald frá tí almenna. Ístaðin fyrri eitt Sosialkontor ella eina ALMU á hvørjum tanga, so hava vit ístaðin eitt flakavirki á hvørjum tanga. Hetta er gott, tað gevur arbeiði, tað gevur meining, tað gevur liv. Hetta er einfalt, lætt og ómakaleyst, hetta er ein sterk skipan, har øll, eftir færimuni, royna sitt frægasta — fiskimenn, flakakonur, og selulið.

Hetta er ein skipan og eitt system, ið eingin átti at vága sær at sett í vága.

Fult forsvarligt á einum forsvarligum fíggjarligum og moralskum støði, innan allar tættir, líka til ein ávisan dag í april 1988, tá tað frá hægsta staði, alment varð boðað frá at vit í veruleikanum einans fæa hálvan pris fyrri okkara flakakspost. Hetta, meðan tað samstundis varð vist á, at orsøkin til hesa vanlagnu var eitt rávorustøði, niðurgjort av einum skeivum flota, so langt at vit eru avskornir frá at fæa tær 40 møguligu kronurnar fyrri hvørt kilo, fyrri ta vøru, sum vit í dag einans fæa kr. 20 fyrri pr. kg., tí um so hevði verið, tá hevði áðurnevnda dómi í tølum sæð eitt sindur annarleis og nógv betur úr.

Flakavirkid *Føroyar* hevði nú selt fyrri 2000 mill. kr./ár, ístaðin fyrri knappar 1.000. Tað hevði kostað umleið tað sama — uml. 1.400 og hevði havt ein vinning, stóran kr. 600 mill. kr./ár. Var hetta so, og verður hetta so, tá kundu vit nullað stuðningin og minkað skattatrystið succesivt við ókingini í utflutningsvirðinum í t.d. einum 5-ára tillagingar- og broyting-

